

Sta. Cruzan sa probinsiya ng Leyte: Pagsiyasat sa kahalagahan nito bilang kaugalian ng mga Pilipino

De Mesa, Alvin Rom ✉

Leyte Normal University, Philippines (ar_demesa@ymail.com)

Received: 14 July 2026
Available Online: 31 July 2026

Revised: 29 July 2026
DOI: 10.5861/ijrse.2026.26360

Accepted: 30 July 2026

ISSN: 2243-7703
Online ISSN: 2243-7711

OPEN ACCESS

Abstract

The province of Leyte, one of the three major islands in Region VIII, is widely recognized for its rich cultural heritage and deeply rooted traditions. Among these, the Sta. Cruzan remains a significant religious and cultural practice, particularly among Catholic communities. Despite its religious origins, the celebration has also drawn participants from other faiths, owing to its capacity to foster communal joy and intergenerational engagement. In the aftermath of the COVID-19 pandemic, concerns arose regarding the continuity of traditional practices. Thus, this study sought to examine the continued relevance and significance of Sta. Cruzan in various barangays across the province of Leyte. Specifically, the study aimed to: 1) determine the perceptions of Leyteños toward the celebration of Sta. Cruzan; 2) identify the preparations undertaken in observance of the tradition; and 3) explore the values manifested by the people of Leyte during the month-long celebration in May. Using a qualitative-descriptive research design with purposive sampling, data were gathered through interviews and observations from selected participants across different barangays in Leyte. The findings revealed three key themes. First, the month-long observance of Sta. Cruzan strengthens family solidarity and community cohesion. Second, participation is considered a familial obligation, with family members expected to join the daily processions and, when possible, serve as “torno,” or host families responsible for providing food and hospitality to participants. Third, preparations begin well before May, as youth organizations conduct meetings, create lanterns, and coordinate with families assigned as “torno” to ensure the orderly implementation of activities. The results indicate that Sta. Cruzan continues to be an integral part of Leyteño culture, serving not only as a religious devotion but also as a mechanism for preserving tradition, strengthening social bonds, and promoting cultural identity in the post-pandemic context.

Keywords: Sta. Cruzan, Leyte culture, Filipino traditions, religious practices, cultural heritage, family solidarity, post-pandemic traditions, Region VIII

Sta. Cruzan sa probinsiya ng Leyte: Pagsiyasat sa kahalagahan nito bilang kaugalian ng mga Pilipino

1. Abstrak

Ang probinsiya ng Leyte ay isa sa 3 isla ng Rehiyon VIII na itinuturing na isa sa may pinakamayamang kaugalian at paniniwala sa Pilipinas. Patunay na ang Sta. Cruzan ay kinagisnan na ng mga mamamayang Pilipino lalo na sa mga katoliko at kahit iba ang relihiyon ay sumasali dahil sa kakaiba nitong naibibigay na kasiyahan sa mga kabataan at maging sa mga matatanda. Upang mabatid na ang Sta. Cruzan ay bahagi pa rin ng paniniwala at kaugalian ng mga taga-Leyte pagkatapos ng pandemya, minabuting siniyasat ang kahalagahan nito sa iba't ibang barangay ng probinsiya ng Leyte kung saan naging layunin ang sumusunod: 1. Ano ang pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan?; 2. Anong paghahanda ang ginagawa ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan?; at, 3. Anong pagpapahalaga ang ipinapakita ng mga tao sa Leyte sa tuwing sasapit ang buwan ng Mayo para sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan? Gamit ang kwalitatibong pananaliksik sa paraang palarawan at teknik na purposive sampling, napag-alaman na: Una, tumitibay ang pagsasama ng bawat pamilya kung ipinagdiriwang ng buong buwan ng Mayo ang Sta. Cruzan. Ikalawa, bawat miyembro ng pamilya, kung hindi man lahat, kailangang mayroong sasama sa prusisyon mula unang araw hanggang sa huling araw ng Sta. Cruzan at hangga't maaari ay maging isa sa mga "torno" o ang magpapakain sa mga sumama o sumali sa prusisyon. At ikatlo, bago sumapit ang buwan ng Mayo, ang organisasyon ng mga kabataan ay abala na sa pagpupulong, paggawa ng mga parol, at pagtukoy sa mga pamilyang magiging "torno" sa bawat araw ng buwan ng Mayo bilang paghahanda na maisakatuparan nang maayos ang Sta. Cruzan.

Mga Susing Salita: Sta. Cruzan, kulturang Leyteño, tradisyong Pilipino, panrelihiyong gawain, pamana ng kultura, pagkakaisa ng pamilya, mga tradisyon sa panahon ng post-pandemya, Rehiyon VIII

2. Introduksiyon

Ang Sta. Cruzan ay isang napakahabang prusisyon na karaniwang makikita ang mga nagagandahang dilag bilang mga reyna. Subalit, bago maganap ang Grand Sta. Cruzan, isinasagawa muna ito mula Mayo 1 hanggang Mayo 30 sa pamamagitan ng prusisyon sa araw-araw na nilalahukan ng mga kabataan na inorganisa ng mga lider nito sa bawat barangay sa ilalim ng pamamahala ng Simbahang Katoliko. Dahil malalim ang impluwensya ng mga tradisyong Espanyol, naging tradisyon na rin ng mga Pilipino ang Sta. Cruzan bilang pagpupugay sa Mahal na Birheng Maria (Argie, 2023). Binanggit din ng Missosology (2015), na ang Sta. Cruzan ay isa sa mga tradisyon ng mga mamamayang Katolikong Pilipino kung saan isinasagawa ito sa isang buwang pagdiriwang na nakatuon sa Mahal na Birheng Maria. Dagdag pa nila, pinaka-inaabangan ng mga Pilipino ang huling araw ng pagdiriwang na tinatawag na Grand Sta. Cruzan, na ang tunay na kahulugan nito ay ang muling pagsasadula sa paghahanap ni Sta. Helena o Reyna Elena sa isang Banal na Krus.

Paliwanag pa ni Soliven (2016), sa modernong panahon, ang mahalagang tradisyong ito ay unti-unting nalilimutan at napapalitan ng maraming impluwensiyang banyaga sa isipan ng mga Pilipino lalo na sa mga kabataan. Habang maraming mga Pilipino ang patuloy na nagsasagawa o dumadalo ng Sta. Cruzan, hindi maikakaila na mababaw na ang kanilang pag-unawa sa tunay na kahulugan ng mga ito at kung bakit ipinagdiriwang ang mga ito tuwing buwan ng Mayo. Dagdag pa niya, nakatutuwa mang isipin na kahit hanggang ngayon ay isinasagawa pa rin ang selebrasyon sa buong Pilipinas, ngunit nakalulungkot ding isipin na napakalayo na ng pagpapahalaga ng mga Pilipino sa totoo nitong dahilan ng selebrasyon.

Patuloy pa ni Soliven (2016), noong kabataan pa niya, ramdam niya ang tunay na selebrasyon ng Sta. Cruzan, subalit habang tumatanda na siya at napabilang na sa Sagala na kadalasan ay kabilang sa Ave Marias o banderada, nagkaroon siya ng alinlangan sa naturang selebrasyon. Dito, napansin niyang tanging ang imahe ng Mahal na

Birhen ang nakikita niya mula pa nang siya ay bata pa, ngunit ang pagrorosaryo ay hindi na niya masyadong nakikitang ginagawa sa Sta. Cruzan, kung saan, ito naman ang puno't dulo kung bakit nagkakaroon ng selebrasyon sa buong buwan ng Mayo.

Ayon nga sa Seasite (2017), masasabing makatotohanan ang pagpapatotoo ni Soliven at kapansin-pansin nga naman talaga ang kakulangan ng karunungan ng mga Pilipino tuwing isinasagawa ang Sta. Cruzan. Dagdag pa, itong Sta. Cruzan na ginagawa tuwing sasapit ang buwan ng Mayo ay masasabi ngang tunay nga na inaabangan ng mga Pilipino dahil inaasahan dito ang pinakamasayang selebrasyon sa pamamagitan ng Sta. Cruzan. Subalit, ang simple at ordinaryong Sta. Cruzan ay napalitan na ito ng magarbo at napakaprestihiyosong mga kasuotan ang makikita kung saan hindi na kakikitaan ng simplisidad ang selebrasyon. Hindi maikakaila na ang Sta. Ang paghahanap ni Reyna Helena sa totoong Banal na Krus kung saan ipinako ang Panginoon upang tubusin ang sangkatauhan mula sa kasalanan at buksan ang daan para sa panloob na pagbabago ng bawat tao. Dahil ang Krus ay nagpapaalala sa mga tao ng pangunahing papel ng pagpapako sa Krus sa pananampalatayang Kristiyyano, at ang mahalagang papel na ginampanan nito sa pagbabalik-loob ng dating paganong Roma na nagpako sa Tagapagligtas at nang maglaon ay umusig sa mga unang Kristiyyano. Sinasabing si Constantine, ang prinseng anak ng makapangyarihang Reyna Helena ay madalas na pinapaalalahanan ng kanyang ina noong bata pa siya na mas gugustuhin pa ng kanyang ina na makita itong patay kaysa gumawa siya ng isang mortal na kasalanan (Gonzalvo, 2018).

Samantala, binanggit din ni Gonzalvo (2019), na sa kasaysayan, ang Tanda ng Krus ay nagpakita kay Constantine at sa kanyang mga sundalo sa kalangitan sa panahon ng isa sa kanyang mga laban para sa pag-angkin sa trono upang magkaisa ang maraming pyudal na lupain ng Italya. Isang tinig ang nagsabi sa kanya, "Sa pamamagitan ng Krus na ito ay mananaig ka!" Kaya siya ang naging unang Kristiyanong hari ng bagong *Holy Roman Empire*. Ang Kristiyanismo ay naging opisyal na relihiyon ng estado. Ang paghahanap para sa Banal na Krus sa Banal na Lupa ay naging panghabambuhay na paghahanap ng Inang Reyna. Nagdulot ito ng dalawang siglo ng tinatawag na *Holy Crusades* sa mga prinsipe ng Europa sa Gitnang Silangan. Ipinapalagay na si St. Francis ay may malaking bahagi sa pagbabalik-loob ng isang *Moorish* na sultan na nakumbinsi ang kanyang tiyuhin na humiwalay sa tunay na Banal na Krus ng Tagapagligtas upang ito ay maibalik sa mga Kristiyyano.

Patuloy pa, ang mga persona at simbolo ng Sta. Cruzan ay magkahalong representasyon ng Lumang Tipan, Bagong Tipan, at Litanya ng Mahal na Ina. Ang pinakamakapangyarihang panalangin sa Panginoon sa mundo ay sa pamamagitan ng Mahal na Ina na ang maraming mga titulo ay kinabibilangan ng *Co-Redemptrix*. Kaya, ang buong prusisyon ay sumasagisag sa rosaryo bilang panalangin ng Mahal na Ina upang tumulong sa paglutas ng problema ng kapayapaan at pagkakaisa (Vivas, 2022). Gayunpaman, sa loob ng maraming taon, maraming mga kaganapan sa Sta. Cruzan ang hindi isinasapubliko at itinataguyod bilang mga relihiyosong prusisyon na dapat nilang gawin. Inaanunsyo na sila ngayon bilang paligsahan sa pampaganda. Para maiwasan na pakialaman ng mga pari ang ganoong uri ng isang Sta. Cruzan, marami sa mga kaganapang ito ang ginagawa ngayon sa labas ng simbahan, hindi man lumalakad ngunit nakasakay sa mga walang bubong na de-motor na sasakyan para ipakita ang kanilang mga magaganda at magagarang kasuotan, na maaaring inupahan, hiniram, o ginawang modelo ng mga *couturier* (Vivas, 2022).

Ayon sa Philippine Embassy (2018), kung pag-uusapan ang tradisyon, ang prusisyon ay nagsisimula sa harap ng simbahan, at maglalakad sa paligid ng mga kalye ng komunidad, dahil karaniwang isinasagawa ang prusisyon sa gabi, ang mga nanonood at sumasali sa prusisyon ay may hawak na mga kandilang nakasindi, at babalik ang prusisyon sa harap ng simbahan. Pagkatapos ng araw-araw na paghahasik ng mga bulaklak ng mga batang babae sa imahe ng Birheng Maria sa loob ng simbahan ng parokya, ang kasiyahan ay gumagalaw sa labas na may isang engrandeng kaganapan, ito ay ang Sta Cruzan. Bagaman ginaganap sa harap ng pintuan ng simbahan at sa mga lansangan, ito ay sinadya upang maging isang tahimik at organisadong prusisyon, hindi isang magaspang na parada, o isang kumikinang na kumpetisyon ng magagarang kasuotan, na karaniwan nang nakikita sa modernong panahon. Ang pagpapako sa Krus ay nasa kaibuturan ng pananampalatayang Katoliko, na masasabing angkop at hindi na kinakailangan na ang Simbahan ay nakasubaybay, ang mahalaga ay naaalala ng mga Pilipino ang pagpapapako ni

Hesukristo (Social Marketing, 2022).

Sa kasalukuyan, ang Sta. Ang ginaganap ngayon ay isa nang paligsahang pampagandahan upang maakit ang mga lokal at dayuhang turista. Isa itong indikasyon kung paano nawawala ang paggalang sa Simbahang Katoliko sa kamalayan ng mga mananampalatayang Pilipino. Kaya, ang mga simbahan ng parokya ay dapat na bumalik sa pag-aayos ng kaganapan sa kanilang sarili upang ang mga relihiyoso at espirituwal na pagpapahalaga ay maitatag muli. Sa kabila ng lahat, marami pa rin naman ang mga parokya ng simbahan na talaga namang pinananatili ang nakaugaliang tradisyon sa relihiyosong pagdiriwang na maaaring magligtas sa unti-unti nitong paglayo sa tunay na imahe ng pagdiriwang ng mga mamamayang Pilipino ng Sta. Cruzan (Vivas, 2022). Kadalasan, ayon kay Goleman (1998), nilililang lamang ang sarili para lamang makasabay sa karamihan upang hindi mahalata na labag sa iyong kalooban ang pagsali sa mga gawain. Gaya na lamang ng pagsali sa Sta. Cruzan, madalas na sumasali lamang ang mga dilag para lamang sumikat at makilala sa kanilang lugar o maging sa buong bayan kung saan isinasagawa ang pagdaraos ng Sta. Cruzan. Marahil, masasabing pagpapakita ito ng kababaan ng pagpapahalaga sa makasaysayang selebrasyon tulad ng Sta. Cruzan. Batid naman ng lahat na ang pagsasagawa ng naturang tradisyon ay ang malalim na paniniwala at pananampalataya sa Mahal na Birheng Maria subalit, dahil sa impluwensiya ng mga banyaga at pagsulong ng turismo ay unti-unti nang nalilimutan ang tunay na pagpapahalaga sa Sta. Cruzan.

Napatunayan ng Diocese of Raleigh (2019) na maraming Pilipino ang inaabangan ang pagdiriwang ng Sta. Cruzan ngunit marami sa kanila ang nakakalimutan ang gabi-gabi o araw-araw na Sta. Cruzan na siyang mahabang simula bago pa man tahakin ang tinatawag na Grand Sta. Cruzan. Kung tutuusin, tunay ngang nakabibighani ang makukulay at naggagandahang mga tanawin tuwing nagsisimula na ang prusisyon ng Grand Sta. Cruzan sa buong komunidad kung saan, dahil sa sobrang haba ng prusisyon, mayroon nang nakahandang de-motor na sasakyan na tila naglalakad pa rin ang bawat dilag sa prusisyon. Kung susuriin nga naman, nawawala ang tunay na diwa ng Sta. Cruzan, wala na ang pagtitiis na kumakatawan sa pagpapakumbaba ng mga kasali sa prusisyon. Nagpasaring naman si Bayan (2003), sa ikapananatili ng kahalagahan ng Sta. Cruzan, kailangan ang mga dilag o kabataang sasali sa prusisyon ay nakadadalo nito upang unti-unti nilang mauunawaan ang tunay na kahalagahan ng Sta. Cruzan. Dagdag pa niya, kung ang bawat kabataan na sumasali sa prusisyon ng ng Sta. Cruzan, habang tumatagal, ay naikikintal sa kanilang isipan ang dahilan kung bakit ang buong buwan ng Mayo tuwing gabi ay palagi silang naglalakad at nagdarasal. Pahabol pa niya, mangilan-ngilan lamang ang nagdarasal o nagrorosaryo tuwing ginagawa ang prusisyon. Sa ganitong paraan, talagang malilimutan na ng mga Pilipino ang kahalagahan ng Sta. Cruzan (Primer, 2016).

Kaya naman, nagbigay ng paliwanag ang Camella (2022) kaugnay sa kung paano at bakit isinasagawa ang Sta. Cruzan. Sabi nila, kinakailangang sundin ng nag-oorganisa ang proseso o daloy ng pagsasagawa nito at ipaalam ito sa mga matatanda o bata na nais sumali o lumahok sa gawaing ito upang magkaroon ng sapat na kaalaman at maisapuso nila ang pagsali sa Sta. Cruzan. Dagdag pa ng Sea Junction (2017), kung mahina at kulang ng kaalaman ang mga lalahok gayundin ang mga manonood ay maaaring humantong sa walang kabuluhan ang tradisyon na matagal nang isinasagawa at tinatangkilang ng mga Pilipino.

Napansin naman ni Pascual (2023), kaya maraming nagbabakasyon sa Pilipinas tuwing Mayo ay dahil sa tradisyon ng mga Pilipino na kinagigiliwan ng mga tao na makikita sa iba't ibang bayan o barangay kahit hindi maunlad o hindi gaanong maunlad ay sinisikap pa rin na isagawa ang Sta. Cruzan. Naniniwala siya na ito ay nagpapakita ng katapatan at paggalang sa Mahal na Birheng Maria. Subalit sa kanyang paglalakbay sa iba-ibang lugar sa Pilipinas, natuklasan niya na ang mga simpleng nagsasagawa ng Sta. Cruzan ay yaong totoo sa puso ang kaugalian at dama niya ang kahalagahan na ipinapakita ng komunidad na kahit simple lamang ang kanilang pamumuhay ay kakikitaan ng pag-asam na manatili silang ligtas, malusog, at may kapayapaan sa kani-kanilang munting barangay o bayan kung nagdiriwang sila ng Sta. Cruzan. Sang-ayon naman si Contrivida (2020) sa sinabi ni Pascual, dahil naniniwala siya na ang nakaugaliang tradisyon ay hindi ang pagsasagawa nito sa magarbong paraan kundi sa simpleng paraan kung saan naipakikita ng bawat Pilipino ang pagpapahalaga sa pamamagitan ng taimtim na pagdarasal, dahil ito naman talaga ang tunay na diwa ng Sta. Cruzan.

Samantala, pakiwari ni Bagtas (2012), ang mga Pilipino ay wala nang values o pagpapahalaga sa kanyang sarili, sa pagiging Pilipino, sa kapwa tao, at maging sa mga magulang at mga kapatid nito. Dagdag pa niya, karamihan sa mga Pilipino ay mas pinapahalagahan pa ang mga materyal na bagay, hindi alintana sa kanila na nakakalimutan na nilang pahalagahan ang kanilang sarili, kung ganito ang pag-uugali ng maraming Pilipino, hindi malayong mangyari na mawala na rin ang mga magandang kaugalian at tradisyon na pinakaiingatan ng mga ninunong Pilipino na sa isang iglap lamang ay mawawala na ito. Ngunit sa paniniwala nina Cruz at Mariano (2018), isa sa mga malalaking impluwensiya kung bakit unti-unting nagbabago ang mga Pilipino ay ang mga napapanood nila sa pelikula at telebisyon. Dahil dito, mahalaga ring ipaalam sa mga namamahala na kailangang manatiling maipalabas ang mga magagandang pag-uugali o asal upang matuto pa rin ang mga Pilipino ng pagpapahalaga sa sariling kultura. Kinatigan naman ni Jara (2018) ang mga sinabi nina Bagtas, Cruz, at Mariano kung saan ang asal ng mga Pilipino ay nagpapakita rin kung paano ang pag-uugali ng sosyedad at maging ng mga namamala sa komunidad at sa pamahalaan.

Layunin ng Pag-aaral - Sa pangkalahatang layunin ng pag-aaral na ito ay masiyasat ang kahalagahan ng Sta. Ang pagtawid sa probinsiya ng Leyte ay isa sa mga kaugalian ng mga Pilipino. Samantala, ang mga tiyak na layunin sa isinagawang pag-aaral ay ang sumusunod: 1. Ano ang pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan?; 2. Anong paghahanda ang ginagawa ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan?; at, 3. Anong pagpapahalaga ang ipinapakita ng mga tao sa Leyte sa tuwing sasapit ang buwan ng Mayo para sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan?

3. Metodolohiya

Inilahad sa bahaging ito ang disenyo at pamaraan ng kwalitatib na pananaliksik, triangulations, at konsiderasyon etikal na isinaalang-alang sa pagbuo ng pananaliksik na ito.

Qualitative Research Design - Ginamit ang disenyong penomenolohiya dahil inilarawan at inunawa ang kakanyahan ng bawat kalahok bilang bahagi ng kanilang mga karanasan na may kaugnayan sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan kung saan siniyasat ang damdamin at emosyonal ng bawat kalahok habang sinasagot nila ang mga katanungan ng mananaliksik lalo na sa bahagi na ipinapaliwanag nila ang kung paano nila pinapahalagahan ang Sta. Cruzan (Wa-Mbaleka, 2018).

Qualitative Research Method - Sa pamamagitan ng *Focus Group Discussion (FGD)* kung saan 3-5 na kalahok ang kasali, nakuha ang mga impormasyong kailangan ng mananaliksik. Dahil dito, nagkaroon ng malawakang pagkalap ng mga datos o impormasyon mula sa mga kwalipikadong kalahok. Samantala, ang dokumentasyon ay isinagawa sa pamamagitan ng paghingi ng pahintulot na makuhanan ang mga kalahok habang naghahanda sa pagsisimula ng Sta. Cruzan. At, dahil ang pananaliksik ay isinagawa noong taong 2022 hanggang Abril 2023, nakahingi ang mananaliksik ng mga larawan bago ang pandemya, habang may pandemya, at hanggang sa nagbalik-normal na ang lahat (Wa-Mbaleka, 2019). Sa pagkakataong inalam ng mananaliksik ang kahalagahan na ipinapakita ng mga tao sa Leyte sa tuwing sasapit ang buwan ng Mayo para sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan, nagsagawa siya ng obserbasyon gamit ang nabuong *checklist* upang makita ang pagpapahalaga ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan (Van Manen, 2014).

Triangulation - Upang makatiyak at maging malinaw ang mga naging tugon ng mga kalahok pagkatapos isagawa ang FGD ay sunod na isinagawa ang isahang pakikipanayam gamit ang *semi-structured* na uri nito dahil mahalaga sa mga kalahok na mabigyan sila ng pagkakataon na sagutan ang mga nakahandang tanong at makapagbigay pa sila ng karagdagang sagot at gayundin ay nabigyan ng pagkakataon ang mananaliksik na magbigay ng mga *follow-up* na tanong, paraan ito upang ma-*triangulate* ang naging kasagutan ng mga kalahok sa ginawang FGD (Yin, 2015).

Mga Konsiderasyong Etikal - Upang matiyak at mapanatiling pribado ang impormasyon sa mga kalahok, isinaalang-alang ang konsiderasyong etikal kung saan binigyan ng kopya ang bawat natukoy na kalahok upang malaman ang pakay at layunin ng mananaliksik gayundin ang tungkulin nila bilang natukoy na mga kalahok na

nagpapatunay sa kanilang paglagda (Wa-Mbaleka, 2019).

Lokal ng Pananaliksik - Isinagawa ang pananaliksik sa mga lugar na sakop ng Leyte tulad ng Babatngon, Leyte, Carigara, Leyte, Mayorga, Leyte, Palo, Leyte, at Tacloban City, Leyte. Ito ang mga lugar na pinaniniwalaan ng mananaliksik na nagsasagawa ng *Sta. Cruzan* (Jacobs, 2011).

Respondente - Ginamit ang *Purposeful Sampling Technique* upang makahanap ng mga kalahok na nakapagbigay nang malalim at detalyadong impormasyon tungkol sa *phenomenon* na sinisiyasat kaugnay sa pagpapahalaga ng mga taga-Leyte na nagsasagawa ng *Sta. Cruzan* ay isa sa mga pangunahing tradisyon ng mga Pilipino. Ito ay lubos na subhetibo dahil bawat kalahok ay maituturing na kwalipikado na isinaalang-alang para sa isinagawang pag-aaral (Corbin and Strauss, 2015).

Mga Kalahok ng Pag-aaral

Edad	Lugar Babatngon	Carigara	Mayorga	Palo	Tacloban	KABUUAN
10-15 taong gulang	3	3	4	4	5	19
16-20 taong gulang	4	2	3	2	3	14
21-25 taong gulang	4	4	2	3	2	15
26-30 taong gulang	2	3	4	2	2	13
KABUUAN	13	12	13	11	12	61

Ipinapakita sa *Table 1* ang mga lugar at mga kalahok sa isinagawang pag-aaral, na nagmula sa 5 bayan ng Leyte: Babatngon, Leyte; Carigara, Leyte; Mayorga, Leyte; Palo, Leyte; at Tacloban City, Leyte, na nasa edad 10–30 taon.

4. Resulta at Pagtalakay

Ilalahad sa bahaging ito ang kinalabasan at pagtalakay batay sa suliranin na binigyang-pokus sa pag-aaral na ito. Makikita sa *Table 2.1-2.4* ang mga natukoy na pananaw ng mga kalahok kaugnay sa pagdiriwang ng *Sta. Cruzan* kasama na ang nabuong tema. Dagdag pa, sa *Table 2.5* naman makikita ang pangkalahatang pananaw at tema na mga nakalap na datos mula sa mga kalahok na nasa edad na 10-30 taong gulang.

4.1 Ang pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng *Sta. Cruzan*

Table 1

Pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 10-15 taong gulang

Edad	Pananaw	Tema
10-15 taong gulang	Babatngon, Leyte	Babatngon Leyte
	Nagkakaroon ng kasiyahan at pagkakaisa ng barangay/bayan.	Masaya/Nagkakaisa
	Nagkakaroon ng bagong mga kakilala o kaibigan na nagmula pa sa ibang lugar.	Bagong Kaibigan/kakilala
	Carigara, Leyte	Carigara Leyte
	Nakakalimutan/nakakaiwas sa mga problema/gawain sa bahay.	Paglimot/Pag-iwas sa problema/Gawain
	Nagagawa ang responsibilidad ng mga lider ng organisasyon ng mga kabataan.	Pagganap ng tungkulin
	Mayorga, Leyte	Mayorga Leyte
	Nakakakain ng iba-ibang masarap na pagkain na bigay ng mga “torno.”	Masasarap na pagkain
	Nakakapaglaro sa mga kapwa bata.	Nakakapaglaro
	Palo, Leyte	Palo, Leyte
	Natutuwa sa pagsali ng Flores de Mayo at Sta. Cruzan.	Masaya
	Nagkikita-kita ang mga magkakaibigan.	Nakikita mga kaibigan
	Tacloban City, Leyte	Tacloban City, Leyte
	Nakakakita ng malalaki at maliliwanag na parol.	Magagandang parol
	Nakakakain ng masasarap na <i>pabangaw</i> lalo na kung mayaman ang <i>torno</i> .	Masarap na pagkain

Ipinapakita sa *Table 1.1* ang mga karaniwang pananaw ng mga taga-Leyte na nasa edad 10-15 tungkol sa Sta. Cruzan kung saan mula sa 5 bayan ng Leyte ang pinagkunan ng mga datos. Napag-alaman sa isinagawang pakikipanayam na ang mga kalahok na kabilang sa nabanggit na mga edad ay nasisiyahan sa tuwing ginagawa nila ang Sta. Cruzan dahil sa sumusunod: Sa mga taga-Babatngon, Leyte, napag-alaman na ang pananaw nila sa Sta. Cruzan ay nakikita nila ang kanilang mga kaibigan kung saan nagtutulungan sila upang matagumpay nilang maisagawa ang nakagawiang tradisyon, at nagkakaroon din ng mga bagong kaibigan dahil mayroong nagbabakasyon o nagmula pa sa ibang lugar na dumayo sa lugar nila. Sa mga taga-Carigara, Leyte, ay sinasabi nilang nasasabik sila tuwing Sta. Cruzan sa kadahilanang nakapagpapapawi ito ng kanilang problema at naiwasan nila ang mga gawain sa bahay at nagagampanan ang tungkulin ng kanilang mga lider sa barangay. Sa mga taga-Mayorga naman, sinabi nila na nakakakain sila ng masasarap na pagkain lalo na kung may-kaya sa buhay ang “torno” at nagkakaroon sila ng pagkakataon na makapaglaro sa kanilang kapwa bata. Sa mga taga-Palo, Leyte, napag-alaman na magkatulad ang pananaw nila sa mga taga-Babatngon, Leyte habang ang mga taga-Tacloban City, Leyte ay nasasabik sila sa Sta. Cruzan dahil nakakakita sila ng magaganda at naglalakihang parol at gaya ng mga taga-Mayorga, Leyte, sila ay muli na namang makakakain ng mga masasarap na “pabangaw.”

Samantala, natukoy ang mga sumusunod na tema tungkol sa pananaw ng mga taga-Leyte kaugnay sa Sta. Cruzan na binanggit ni Argie (2023), sa mga taga-Babatngon at Palo, Leyte, masaya at nagkakaisa ang mga kabataan tuwing isinasagawa nila ang Sta. Cruzan gayundin ang pagkakaroon ng bagong kaibigan o kakilala na nagmula pa sa ibang lugar at mga bakasyunista. Sa Carigara, Leyte nabuo ang tema mula sa kanilang mga pananaw kaugnay sa Sta. Cruzan ang paglimot o pag-iwas sa mga problema o gawain sa bahay dahil palaging sila ang inuutusan ng kanilang mga magulang at kapatid sa mga gawaing bahay at nagagampanan ang tungkulin ng mga lider ng kabataan dahil nagiging responsable sila na isagawa ang Sta. Cruzan sa kanilang lugar. Dagdag pa, ang Mayorga at Tacloban City, Leyte ay parehong nabuo ang temang mayroong masarap na pagkain dahil sa “pabangaw” na ibinibigay ng mga “torno” sa mga sumasali sa Sta. Cruzan.

Makikita naman sa *Table 2.2* tungkol sa pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 16–20 taong gulang.

Table 2

Pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 16-20 taong gulang

Edad	Pananaw	Tema
16-20 taong gulang	Babatngon, Leyte	Babatngon Leyte
	Ang komunidad ay sama-samang nagtutulungan sa pagsasagawa ng Sta. Cruzan.	Napagbubuklod ang komunidad
	Lalong tumitibay ang samahan ng komunidad at ng pamilya.	Nagpapatatag ng relasyon
	Carigara, Leyte	
	Nagbibigay ng paalala na palaging nariyan ang Mahal na Birhen upang gumabay sa pang-araw-araw nilang pamumuhay.	Carigara Leyte
	Ginagabayan ng Mahal na Ina kung sumasali sa pamamahala at prusisyon sa Sta. Cruzan.	Matibay na paniniwala
	Mayorga, Leyte	
	Gumaganda ang pagsasama ng bawat pamilya dahil sa paggabay ng Mahal na Birheng Maria.	Mayorga Leyte
	Kapag nakumpleto ang mga araw sa pagsama sa prusisyon, bibiyayaan ng Mahal na Ina.	Matibay na paniniwala
	Palo, Leyte	
	Nabubuhayan ng loob tuwing nagkakaroon ng Sta. Cruzan.	Matibay na pananampalataya
	Nagkakasalo-salo sa inihandang kainan ng “torno,” kakilalaman o hindi.	Palo, Leyte
	Tacloban City, Leyte	Pag-asa
	Maraming dumarayo na taga-ibang lugar upang sumali at saksihan ang prusisyon.	Napagbubuklod ang komunidad
	Nakakakita ng mga nagkikislapang mga parol na pinalamutian at mga naggagandahang dilag bilang mga reyna.	Tacloban City, Leyte
		Pagdating ng mga dayuhan
		Magarang tanawin

Ipinapakita sa *Table 1.2* ang pananaw ng mga taga-Leyte sa Sta. Cruzan na nasa edad na 16-20. Natuklasan sa nakalap na mga datos mula sa mga kalahok na para sa kanila, ito ay nagpapakita ng pagkakaisa at pagtutulungan

para matagumpay na isagawa ang Sta. Cruzan. Napatotohanan ang binanggit ng Missosology (2015) na naipapakita ang mga magagandang kasuotan at nagliliwanag na mga parol. Dagdag pa ni Vivas (2022), lalong dumarami ang dumarayo na mga dayuhan sa Pilipinas dahil sa kakaibang tradisyon na hindi makikita sa ibang bansa. Lahat ng nabanggit ng Missosology at ni Vivas ay napatotohanan sa mga nakalap na datos.

Table 3

Pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 21-25 taong gulang

Edad	Pananaw	Tema
21-25 taong gulang	Babatngon, Leyte	Babatngon Leyte
	Ang pagdiriwang ng Sta. Cruzan ay isa sa mga tradisyunal na pagdiriwang ng mga Pilipino na ginaganap tuwing buwan ng Mayo bilang pagpupugay sa Mahal na Birheng Maria.	Tradisyon
	Sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan, nagsasagawa ng parada ang mga kabataan at mga dalaga, kasama ang mga bulaklak at iba pang mga kasuotan na mayroong kahalagahang simbolismo.	Prusisyon
	Carigara, Leyte	Carigara Leyte
	Ito ay kinatatampukan ng mga ritwal at pagpapakita ng debosyon sa Birheng Maria.	Debosyon
	Sa kabila ng mga pagbabago sa kultura at pananampalataya, marami pa rin ang nagpapahalaga at nagpapatuloy sa tradisyong ito bilang pagpapakita ng kanilang debosyon at pagiging bahagi ng kulturang Pilipino.	Debosyon
	Mayorga, Leyte	Mayorga Leyte
	Ang Sta. Cruzan ay isa ito sa mga nakaugalian natin bilang mga Pilipino na noon pa man ay naging bahagi na ito ng ating pagkabata.	Kaugalian
	Palo, Leyte	Palo, Leyte
	Marami ang nagaganap sa tuwing sasapit ang Mayo, nariyan ang Sta. Cruzan kaya maraming bata ang natutuwa rito na siguradong maalala nila hanggang sa sila ay lumaki na.	Pambata
	Masaya, dahil maririnig at makikita na natin muli ang mga bata na sumasali sa prusisyon na dala-dala ang Cruz at mga parol.	Masaya
	Tacloban City, Leyte	Tacloban City, Leyte
	Masaya ang pagkakaroon ng Sta. Cruzaan sa isang lugar dahil makikilala natin kung bakit at para kanino ang Sta. Cruzan.	Masaya
	Bilang isang taga-Leyte, ang Sta. Cruzan ay isang parada ng mga naggagandahang binibini at ginoo.	Magagandang dilag

Sa *Table 1.3* ay pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 21-25. Natuklasan na ang Sta. Cruzan ayon sa mga taga-Leyte, ito ay pagpapakita ng tradisyon o debosyon ng mga Pilipino kay Mahal na Birheng Maria. Napatunayan din na tuwing dumarating ang buwan ng Mayo, ang mga kabataan ay nagagalak dahil sila ay makakasali na naman sa prusiyon kung saan nagbibigay-saya sa kanila at nakikita nila ang mga dilag na nakasuot ng magagarang kasuotan. Tumugma naman sa paliwanag ng Diocese of Raleigh (2019) na nakapagbibigay saya sa mga kabataan ang Sta. Cruzan. Taliwas naman sa sinabi ng Primer, (2016) na nakakalimutan na ng mga Pilipino ang tototoong dahilan kung bakit ginaganap ang Sta. Cruzan. Sa natuklasan, ang mga taga-Leyte ay patuloy ang malalim na pananampalataya sa Inang Birheng Maria kung kaya batid nila ang dahilan kung bakit mayroong Sta. Cruzan. Marahil, yung sinasabi ng Primer ay yaong mga Pilipinong hindi naniniwala o tumatangkilik sa tradisyon ng Sta. Cruzan. Batid naman ng lahat na mayroon iilang mga Pilipino ang hindi nagsasagawa o sumasali sa Sta. Cruzan dahil sa ibang kadahilanan, tulad ng pananampalataya, kalagayan sa buhay, sinadyang hindi lumahok.

Table 4

Pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 26-30 taong gulang

Edad	Pananaw	Tema
26-30 taong gulang	Babatngon, Leyte	Babatngon Leyte
	Nakikilala ang bawat patron at nabibigyang buhay ang kultura nating mga Pilipino.	Patron at Kultura
	Iay ito ay isang tradisyunal na gawain na ginaganap tuwing sasapit ang buwan ng Mayo.	Tradisyon
	Carigara, Leyte	Carigara Leyte

Ang Sta. Cruzan ay isang sagradong tradisyon at hindi isang kompetisyon sa pagpapagandahan ng kasuotan o kaya ng arko.	Sagrado
Ang Sta. Cruzan ay pagbibigay parangal sa paghahanap ng tunay na Krus ni Santa Elena ng Konstantinople at Constantinong Dakila.	Parangal
Mayorga, Leyte	Mayorga Leyte
Maganda ang pagkakaroon ng Sta. Cruzan sa isang lugar dahil dito natututo ang mga bata kung paano umasal nang tama kapag nag-uumpisa na ang pagdarasal at dito mas nagiging mas maayos ang pagsasama-sama ng mga bata dahil sa prusisyon.	Magandang-asal
Ang pagdiriwang ng Sta. Cruzan ay nakasanayan na natin kung kaya't hindi na ito bago.	Nakasanayan
Palo, Leyte	Palo, Leyte
Ang pagdiriwang ng Sta. Cruzan ay nagpapakita ng pagkakaisa at nagbibigay din kaalam kung sino ang mga tao na napapabilang dito, at kung bakit ito natin ipinagdiriwang.	Pagkakaisa
Ang Sta. Cruzan ay pagpupunta sa simbahan tuwing Mayo at ito ang pinakaaabangan ng lahat dahil ito ay makukulay, maganda at masaya na prusisyon sa huling araw ng Mayo.	Masaya
Tacloban City, Leyte	Tacloban City, Leyte
Ito ay isang pagdiriwang na nagaganap sa buong kapuluan tuwing buwan ng Mayo para sa karangalan ng Mahal na Birheng Maria.	Pagdiriwang
Ang Santacruzán ay isinasagawa bilang pag-alala sa pagkakatatagpo ni Reyna Elena, ang ina ng Emperador Constantine ng Roma.	Pag-alala

Ang *Table 1.4* ay mga pananaw ng mga taga-Leyte na nasa edad 26-30. Sila ang mga kalahok na tumutulong sa mga kabataan na nagsasagawa ng Sta. Cruzan kung saan ginagabayan nila ang mga kabataan batay na rin sa kanilang karanasan noong kabataan pa nila. Binanggit nila na ang Sta. Cruzan ay pagpapahalaga rin ng Patron ng isang lugar kung saan nakikilala ng mga tao o kalapit na lugar sa Pilipinas ang Santo na pinanampalatayaan ng mga tao sa kani-kanilang lugar. Dagdag pa, ang mga kalahok na nasa edad na ito ay mga sumasali na sa Sta. Cruzan mula pa noong sila ay nasa elementarya pa at ngayon sila ay tumutulong sa mga kabataan na nangunguna sa pagsasagawa ng Sta. Cruzan kung saan sumasali rin ang kanilang barangay sa paligsahan na pinangungunahan ng kanilang bayan. Bagaman nabanggit ni Vivas (2022) na ang Sta. Cruzan ay paligsahan pampagandahan, napatunayan ito ng mga kalahok dahil sa tuwing nagaganap ang Sta. Cruzan, isa sa mga paligsahan ay ang pinakamaganda at pinakamagaling na Rey Elena. Mayroon ding paligsahan na pinakaorganisadong komunidad na lumahok sa prusisyon, maayos na pamamahala sa prusisyon, disiplinadong komunidad na sumali sa prusisyon, at pinakamagandang parol na sumali sa pagligsahan ng bayan.

Table 5

Nabuong tema batay sa pananaw ng mga Leyteño sa edad na 10-30

Lugar	Edad at Tema
Babatngon, Leyte	10-15
	Masaya/Nagkakaisa, Bagong Kaibigan/kakilala
	16-20
	Napagbubuklod ang komunidad at nagpapatatag ng relasyon
	21-25
Carigara, Leyte	Tradisyon at prusisyon
	26-30
	Mahal na Patron, kultura, at tradisyon
	10-15
	Paglimot sa problema, at pag-iwas sa gawain, at pagganap ng tungkulin
	16-20
	Matibay na paniniwala at matibay na pananampalataya
	21-25
	Debosyon
	26-30
	Sagrado at Parangal

Mayorga, Leyte	10-15 Masasarap na pagkain at nakakapaglaro 16-20 Matibay na paniniwala at matibay na pananampalataya 21-25 Kaugalian 26-30 Magandang-asal at nakasanayan
Palo, Leyte	10-15 Masaya at nakikita mga kaibigan 16-20 Pag-asa at pagbubuklod 21-25 Pambata at masaya 26-30 Pagkakaisa at masaya
Tacloban City, Leyte	10-15 Magagandang parol at masarap na pagkain 16-20 Pagdating ng mga dayuhan at magandang tanawin 21-25 Masaya at magagandang dilag 26-30 Pagdiriwang at pag-alala

Ipinapakita sa *Table 1.5* ang nabuong tema mula sa mga kalahok na nasa edad na 10-30 kaugnay sa pananaw sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan ng mga Leyteño. Ayon sa mga kalahok, *masaya* ang Sta. Cruzan dahil mayroon silang *nakikilalang mga bagong kaibigan* at *nagkikita-kita silang mga magkakaibigan*. Dagdag pa nila, *napagbubuklod* at *nakapagpapatatag ng relasyon ng bawat pamilya at komunidad* dahil ito ay *tradisyon* at *kultura* ng mga Leyteño na iniaalay sa kani-kanilang *Patron* lalo na sa mahal na Birheng Maria. Sa kabila ng natukoy na temang *paglimot sa problema* at *pag-iwas ng mga gawain sa bahay*, naniniwala pa rin ang mga tao na ginagampanan nila ang kanilang *tungkulin* bilang katoliko at ito ang nag-uudyok sa kanila na tuparin ang tungkulin na lumahok sa prusiyon ng Sta. Cruzan dahil sa *matibay* nilang *paniniwala* at *pananampalataya* kay Mahal na Birheng Maria na dahilan upang palagi nilang ipinagdiriwang ang Sta. Cruzan. Maliban sa kanilang pananampalataya, nabtukoy ang tema kaugnay sa pagdating ng mga dayuhan sa kani-kanilang lugar na nagpapasaya sa okasyon. Nariyan din ang mga nakikitang naggagandahang mga ilaw, parol, mga dilag bilang mga reyna ng Sta. Cruzan.

4.2 Paghahanda ang ginagawa ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Table 6

Paghahanda na ginagawa ng mga Leyteño na nasa edad na 10-15 sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
10-15 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Nililinis ang kapilya o simbahan ng barangay. ● Inoorganisa ang pagsasagawa ng Sta. Cruzan ng mga kabataan at matatanda sa bawat barangay. ● Pinagaganda ang kalsada para sa pagdaan ng prusisyon. ● Gumagawa ng mga parol na may mga palamuti. ● Nagrorosaryo bago magsimula ang prusisyon. ● Nagkakaroon ng prusisyon tuwing sasapit ang gabi. Carigara, Leyte ● Nag-oorganisa ng Sta. Cruzan sa aming lugar. ● Pumipili ng mga magiging Reyna na ipaparada sa prusisyon. ● Pinapalamutian ang mga parol at nilalagyan ng mga makukulay na papel de hapon o di kaya ay may kulay na pastik. ● Karaniwang ginagawa ang mga dekorasyon ng mga kalsada at mga simbahan na may mga bulaklak, guhit, at mga ilaw.

Mayorga, Leyte
● Naghahanda ng Parol.
● Naghahanap mga “patorno” kung saan sila ang sponsor sa gagawing prusisyon ng mga kabataan na dadalo sa Sta. Cruzan.
● Naghahanap din kami ng mga taong mamumuno sa pagdarasal bago mag-umpisa hanggang sa matapos ang prusisyon ng Sta. Cruzan
Palo
● Naghahanda ng mga parol na gagamitin ng mga taong sasali sa parada ng Sta. Cruzan.
● Nagkakaroon muna ng Rosaryo sa kapilya bago magprusisyon.
● Sa huling araw ng Mayo ay nagkakaroon ng parada para sa mga Reyna at mayroon din mga angel.
Tacloban City, Leyte
● Naglalaan ang Kapitan ng dalawang buwan upang ihanda ang mga gagamiting parol at meron din Disco sa tuwing lingo para sa pagsasaya.
● Nagtutulong-tulong ang mga kabataan sa pagpapaganda o paggawa ng Cruz at mga parol.
● Bago gawin ang Sta. Cruzan sa huling araw ng mayo pinahahandaan na ito at maraming aktibidad ang ginagawa kagaya na lamang ng prusisyon at pagdarasal

Sa Table 2.1 makikita ang paghahanda ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan kung saan nakuha ang mga datos mula sa mga kabataan na nasa edad na 10-15. Isa sa mga ginagawang paghahanda sa bawat barangay ay ang paghahanap ng mga magtuturno mula Mayo 1 hanggang Mayo 31 na tinatawag nilang Flores de Mayo upang sila ang magbigay ng “pabangaw” o pagkain sa mga sasama sa prusisyon. Dagdag pa nila, naghahanap sila ng mga kabataang mangangasiwa ng hanggang sa Sta. Cruzan ng mga taong mamumuno sa pagdarasal bago mag-umpisa hanggang sa matapos ang prusisyon. Naglalaan din ang Barangay Kapitan ng mahabang panahon upang ihanda ang mga gagamiting parol sa buong buwan ng Mayo gayundin ang mga naggagandahang parol at arko na kanilang ilalaban sa paligsahan pagdating ng Grand Sta. Cruzan. Kinatigan naman ang sinabi ni Bayan (2003), na kailangan mabigyan ng oryentasyon ang mga kabataan na lalahok sa Sta. Cruzan dahil makikita sa mga naging tema sa pananaw ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan ay mayroon silang malalim na paniniwala at pananampalataya sa Mahal na Birheng Maria.

Table 7

Paghahanda na ginagawa ng mga Leyteño na nasa edad na 16-20 sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
16-20 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Inihahanda ang mga parol na gagamitin sa prusisyon. ● Pinapaalalahanan ang mga taong magtuturno para sa nakatakdang magbigay ng meryenda sa ganap na petsa para sa mga Youth at sa mga taong dumalo sa prusisyon. Carigara, Leyte ● Hinahanda ang lahat ng tao na dadalo sa gagawing prusisyon na may kasamang pagdarasal. ● Abala ang marami sa pagpapaganda ng simbahan upang ito ay maging kaaya-aya sa mata ng lahat. ● Ang bawat kalahok na lalaki ay abala sa paggawa ng arkong gagamitin sa sagala at ang babae naman ay abala sa paghahanap ng <i>gown</i> na susuotin. Mayorga, Leyte ● Nagkakaisa ang mga youth sa bawat barangay upang pag-usapan at pagplanuhan ang paggawa ng parol at ang pag-aayos sa <i>Chapel</i> ● Nagkakaisa ang lahat sa pagbabantay sa mga bata sa loob man o sa labas ng <i>Chapel</i>. Palo ● Ang mga kabataan sa barangay lalo na ang mga tauhan sa Chapel ay nagtipon-tipon at paunti-unti nilang ginawa ang mga kinakailangan na kagamitan. ● Hinikayat ang kabataan na tumulong at dumalo sa prusisyon. Tacloban City, Leyte ● Gumagawa ng mga makukulay na arko na gagamitin sa prusisyon at paghahanda ng programa na gaganapin sa Grand Sta. Cruzan. ● Nagtutulong-tulong sa paggawa ng mga parol at mga arko na gagamitin sa prusisyon. ● Naghahanap ng mga “torno” magbibigay ng mga kandila, pailaw, at “pabangaw” para sa mga lumahok sa prusisyon.

Tunay ngang kahanga-hanga pa rin ang mga naniniwala at tumatangkilik sa selebrasyon ng Sta. Cruzan, napatunayan ito sa mga taga-Leyte na nasa edad na 16-20 na makikita sa Table 2.2. Napag-alaman mula sa mga

kalahok sa iba't ibang lugar ng Leyte na pinaghahandaan nila ang Sta. Cruzan upang matagumpay nila itong maisagawa pagdating ng buwan ng Mayo. Mula sa unang araw ng buwan ng Mayo hanggang sa huling araw ay pinagplanuhang Mabuti upang maging maayos ang daloy ng Sta. Cruzan at maging sa Grand Sta. Cruzan kung saan ang iba sa kanila ay sumasali sa paligsahan na pinangangasiwaan ng kanilang bayan o munisipyo. Mapapansing una nilang nililinis ang simbahan ng barangay o *Chapel* dahil bago magsimula ang prusisyon ng Sta. Cruzan tuwing gabi ay nagrorosaryo muna sila at dito rin nila isinasagawa ang mga pagpupulong at paggawa ng parol at gayundin dito rin nila itinatago ang mga parol na kanilang nabuo. Nagtugma ang nakalap na datos sa sinabi ni Contrivida (2020) na kahit sa simpleng paraan ay nairaraos ng barangay ang Sta. Cruzan, hindi mahalaga kung magarbo man ito basta naramdaman ang kasiyahan ng mga dumalo sa panalangin hanggang sa prusisyon.

Table 8

Paghahanda na ginagawa ng mga Leyteño na nasa edad na 21-25 sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
21-25 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Paglikha ng mga arko na gagamitin sa prusisyon. ● Pag-ayos sa simbahan ● Pagsasaayos ng mga daan na gagamitin sa pagsagawa ng prusisyon. Carigara, Leyte ● Naglalagay ng dekorasyon sa simbahan o kapilya. ● Naghahanda sa prusisyon. ● Nagbibigay oryentasyon sa mga kasali o lalahok ng Sta. Cruzan. ● Nag-oorganisa ng iba't ibang seremonya. Mayorga, Leyte ● Inaayos at pinapaganda ang Simbahan o Kapilya. ● Nagtutulungan ang mga tao upang maghanda para sa pagdating ng Mahal na Krus. Palo ● Nagtitipon ang mga tao sa harap ng simbahan upang magsimula ang prosesyon. ● Gumagawa ng mga dekorasyon, at naghahanda ng mga kasuotan para sa mga magiging Reyna Elena. Tacloban City, Leyte ● Habang naglalakad, nagdarasal at nag-aalay ng bulaklak sa krus. Pagkatapos ng prosesyon, may mga laro at sayawan na ginaganap. ● Naglilinis at naglalagay ng mga dekorasyon sa loob at labas ng simbahan. ● Naglalagay ng banderitas na isinasabit sa harap ng simbahan at sa kalsada.

Ang nga nasa edad na 21-25 ay mga kabataan ding kasali o sumasali sa Sta. Cruzan ngunit tungkulin nila na pangalagaan ang kaayusan ng buong Sta. Cruzan. Pansinin sa *Table 2.3* ang paghahanda ng mga kabataan bago ang Sta. Cruzan, kaniraniwang nilang binabanggit sa paghahanda ay paglilinis at paglalagay ng dekorasyon ng kanilang simbahan o kapilya ng kanilang barangay kung saan kakikitaan ang malalim na paniniwala at pananampalataya nila sa Mahal na Birheng Maria. Sinundan naman ito ng pagbibigay ng oryentasyon sa mga sasali sa Sta. Cruzan na masasabing isa itong magandang paraan upang ang bawat lalahok ay maunawaan ang kanilang pagsali sa naturang tradisyon. Ikatlo, hinahanda nila ang mga parol at arko na gagamitin sa prusisyon. Sa ganitong paraan, masasabing pinaghahandaang mabuti ang nakaugaliang Sta. Cruzan, kaya naman, kahit sa mga susunod na henerasyon at mananatili ang tradisyong ito.

Table 9

Paghahanda na ginagawa ng mga Leyteño na nasa edad na 26-30 sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
26-30 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Pinupulong ang mga lider ng kabataan sa barangay kung magkakaroon ng Sta. Cruzan sa kanilang lugar. ● Nagbibigay ng oryentasyon sa mga kabataang sasali sa prusisyon. ● Madalas na <i>follow-up</i> sa mga kabataang lider na naatasang mag-organisa ng Sta. Cruzan. Carigara, Leyte ● Nakikipagpulong sa mga opisyal ng barangay kaugnay sa suporta at tulong pinansiyal. ● Tinatawag ang mga kabataan upang ipaalam sa kanila kung bakit isasagawa ang Sta. Cruzan at kung ano ang kanilang mga tungkulin. Mayorga, Leyte ● Inaayayahan ang mga opisyaes ng barangay at mga kabataan kaugnay sa mga gawain ng buwan ng Mayo.

Sta. Cruzan sa probinsiya ng Leyte: Pagsiyasat sa kahalagahan nito bilang kaugalian ng mga Pilipino

●	Pinupulong ang mga kabataan at mga matatanda na sasali sa pagrorosaryo at await sa prusisyon.
●	Madalas na pagpupulong lalo na kung nalalapit na ang buwan ng Mayo.
●	Isinasapinal ang mga kailangan sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan.
Tacloban City, Leyte	
●	Nagbabahay-bahay upang anyayahan sila na maging “torno” para sa “pabangaw” na ibibigay sa mga sumali sa prusisyon mula Mayo 1-31.
●	Hihingi ng pahintulot sa barangay na gamitin ang kapilya upang doon isagawa ang panalangin, pagpupulong, at pagtatago ng parol.

Ang mga nasa edad na 26-30 ay mga miyembro ng kumunidad o barangay na dati silang mga lumalahok sa Sta. Cruzan. Sa puntong ito, inilalahad sa *Table 2.4* ang paghahanda nila bago pa man dumating ang buwan ng Mayo. Natuklasan sa mga nakalap na impormasyon mula sa mga kalahok ang pagpapanatili ng kanilang pananampalataya sa pamamagitan ng paggabay sa mga kabataan. Ayon pa nga sa mga kalahok, sila man din ay inalalayan ng mga nakatatanda sa kanila noong kabataan pa nila upang gabayan sila sa maayos na pagpapalakad ng Sta. Cruzan. Sila rin ang itinuturing na sandigan ng mga kabataan lalo na kung nagkakaroon ng mabigat ng suliranin gaya ng mga pasaway na mga kabataan lalo na sa mga tagalabas ng kanilang barangay. Kung mapapansin, ang mga kalahok na ito ay gumagabay sa mga nag-oorganisa ng Sta. Cruzan mula sa pagpupulong, oryentasyon, at pinal na plano. Tama si Jara (2018) sa puntong ito kung saan napatunayan mula sa mga kalahok na nakatutulong nang malaki ang positibong pag-uugali ng komunidad at ng namamahala rito upang mapanatili ang tradisyon gaya ng pagdiriwang ng Sta. Cruzan sa kani-kanilang lugar.

Table 10

Karaniwang Paghahanda na ginagawa ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Mga Karaniwang Paghahanda sa Sta. Cruzan	
●	Nagsasagawa ng pagpupulong ang mga kabataan at mga matatanda na nasa edad na 10-30 para sa nalalapit na buwan ng Mayo.
●	Nakikipag-ugnayan sa mga Opisyal ng Barangay mula sa Sangguniang Kabataan hanggang sa Kapitan kaugnay sa isasagawang Sta. Cruzan.
●	Bumubuo ng iba’t ibang komite na mangangasiwa at/o magsasagawa sa bawat detalye na gawain sa buong buwan ng Mayo.
●	Inoorganisa ng mga Kabataan na nasa edad na 10-20 ang tradisyunal na Sta. Cruzan sa kani-kanilang barangay.
●	GINagabayan ng mga nasa edad na 21-30 ang mga kabataan na nag-oorganisa ng Sta. Cruzan upang maging maayos ang buong selebrasyon ng Sta. Cruzan.

Patunay lamang mula sa *Table 2.5* na ang nakaugaliang pagdiriwang ng Sta. Cruzan sa buong buwan ng Mayo ay nananatili at ipinagpapatuloy pa ng mga kabataan na nasa bagong henerasyon kung saan taliwas sa mga pahayag nina Soliven (2016) at Vivas (2022) mababaw ang paniniwala at pananampalataya na ng mga Pilipino sa panahong kasalukuyan. Dagdag pa ng Sea Junction (2017), kung talagang nakalimutan na ng mga Pilipino ang naturang tradisyon ay hindi na makikita ang Sta. Cruzan tuwing buwan ng Mayo, subalit hanggang sa ngayon nariyan at namamayagpag pa rin sa buong buwan ng Mayo. Pinatotohanan din nina Pascual (2023) at Contrivida (2020) ang resulta kaugnay sa paghahanda ng Sta Cruzan ng mga taga-Leyte kung saan, dahil sa patuloy na tinatangkilik at isinasagawa ng mga taga-Leyte ang naturang tradisyon, ito ay binabalik-balikan ng mga turista mula pa sa ibang bansa at kinagigiliwan ng mga Pilipino. Bagaman moderno ang pagdaraos ng Sta. Ang karamihang lugar (depende sa estado ng lugar) ay napag-alaman sa mga kalahok na palatandaan ito ng may malalim na paniniwala at pananampalataya sa Mahal na Birheng Maria.

4.3 Pagpapahalaga ang ipinapakita ng mga tao sa Leyte sa tuwing sasapit ang buwan ng Mayo para sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Ipinapahiwatig sa *Table 3.1* na ang mga pagpapahalaga na ipinapakita o ginagawa ng mga kabataan na nasa edad na 10-15 ay ang kanilang debosyon at pananampalataya. Napag-alaman pa mula sa kanila na ginagawa nila ang panghihikayat sa mga kapwa bata na sumali at lumahok upang kung sila ay tumanda rin, maipapasa nila ito sa mga batang kanilang nahikayat na sumali. Sa kabuuan, natuklasan ang pagpapahalaga ng mga kabataan sa Sta. Cruzan sa pamamagitan ng pag-organisa taon-taon, pagsali o paglahok sa mga gawain, at higit sa lahat ang malalim na pananampalataya kung saan nangingibabaw pa rin sa kanila ang pananampalataya sa Diyos at sa Mahal na

Table 11*Pagpapahalagang ipinapakita ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 10-15*

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
10-15 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Sa pamamagitan ng selebrasyon na ito, ipinapakita nila ang kanilang debosyon sa kanilang pananampalataya at pagpapahalaga sa tradisyon at kultura. ● Pagpapanatili sa pamamagitan ng pagdalo at pagsali sa Sta. Cruzan. ● Pagpasa sa susunod na henerasyon sa pamamagitan ng pag-anyaya ng mga kabataan na lumahok sa Sta. Cruzan. ● Paglahok dahil ito ay bahagi ng kulturang Pilipino lalo na ng mga taga-Babatngon, Leyte, na pamana pa ng kasaysayan, identidad. at kabutihan bilang isang bayan. Carigara, Leyte ● Sa buwan ng Mayo, partikular sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan, pinapahalagahan ang pagpupuri sa Diyos at pagmamahal sa Mahal na Birheng Maria. ● Nag-aalay ng mga bulaklak para sa Mahal na Birheng Maria. ● Ginagawa ito ng mga taga-Carigara, Leyte tuwing buwan ng Mayo dahil nakaugalian na ito at syempre masaya ang Mayo dahil dito binibigyan ng pagpupugay sa krus ang Panginoong Hesukristo. Mayorga, Leyte ● Isa sa mga pagpapahalaga na ipinapakita ng mga taga-Mayorga, Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan ay ang paghihikayat sa mga bata na dumalo rito, dahil ang mga kabataan ngayon ay mas pinipili na na maglaro ng cellphone at unti-unti na rin itong nalilimutan dahil sa <i>matured</i> na mag-isip ang mga bata at sinasabing ito raw ay nakakahiya kung sila ay dadalo. ● Sa pamamagitan ng pagdalo ay naipapakita ang pagpapahalaga sa Sta. Cruzan. Ngunit ngayon ay hinihikat na lamang ang mga pamangkin at kapatid na dumalo sa Sta. Cruzan. Palo ● Nanonood ng Sta. Cruzan sa iba't ibang lugar dahil masayang tingnan kung paano ipinagdiriwang ng iba't ibang lugar ang Sta. Cruzan sa pamamagitan ng prusisyon. ● Lumalahok sa paggawa ng mga kagamitan para sa Sta. Cruzan. ● Nagsisimba pagkatapos ng Sta. Cruzan at nagbabahagi minsan ng mga pagkain sa mga kalahok dito. Tacloban City, Leyte ● Sumasali bilang isa sa kasapi ng mga Reyna sa prusisyon tuwing huling araw ng Mayo. ● Nangungunang tagapag-organisa ng Sta. Cruzan upang maisagawa ito nang maayos. ● Dumadalo at sumasali sa panalangin bago magsimula ang Prusisyon

Table 12*Pagpapahalagang ipinapakita ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 16-20*

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
16-20 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Tumutulong sa mga kabataan sa pagbabantay ng mga bata at naghihikayat sa mga ito na dumalo ng Sta. Cruzan. ● Sumasama sa prusisyon at hinihikayat ang mga pamangkin, pinsan, at mga kamag-anak na dumalo at sumali sa Sta. Cruzan. Carigara, Leyte ● Pagpupunta sa simbahan tuwing sasapit ang buwan ng Mayo at ang pagtulong sa paghahanda ng Sta. Cruzan. ● Sumusunod at nakikiisa sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan sa pamamagitan ng pagpunta sa simbahan at sumasali sa mga reyna sa prusisyon. Mayorga, Leyte ● Pumupunta sa simbahan at tumutulong sa mga kabataan na nag-organisa ng Sta. Cruzan sa barangay. Palo ● Nananalangin at nag-aalay ng bulaklak sa Mahal na Krus at Mahal na Ina bilang pagpapakita ng debosyon at pananampalataya. ● Pagtitiyak na naiintindihan ang kahalagahan ng Sta. Cruzan at pagbibigay ng respeto sa mga taong nais na ito ay ipagpatuloy. Tacloban City, Leyte ● Tumutulong sa paglilinis ng kapilya, sumasama sa prusisyon, at dumadalo ng misa. ● Nakikilahok sa prusisyon at tumutulong sa mga gawain para sa Sta. Cruzan.

Pinapahalagahan ng mga kabataan na nasa edad na 16-20 ang Sta. Cruzan na makikita sa *Table 3.2* at

mapapansing halos magkakatulad ang pagpapahalaga ng mga lugar sa Leyte kung saan karaniwan nilang sinasabi na tumutulong at sumasama sila sa Sta. Cruzan, nag-aalay ng panalangin at mga bulaklak sa Panginoon at kay Mahal na Birheng Maria. Dagdag pa, bilang pagpapakita ng pagpapahalaga sa Sta. Cruzan, sumasali sila sa pag-organisa at pamamahala gayundin ang pagpunta nila sa simbahan o kapilya ng barangay upang doon manalangin. Ayon nga kay Argie (2023), kaya nabanggit ng mga kalahok ang kanilang pagpapahalaga sa Sta. Cruzan dahil patunay lamang ito na mayroong silang malalim na paninbiwala at pananampalataya kung kaya naging malalim ang kanilang tradisyon kaugnay sa selebrasyon ng Sta. Cruzan. Datapwa't marami ang nagsasabing nakalimutan na ng mga Pilipino ang tradisyunal na pagdiriwang ng Sta. Cruzan, hindi pa rin mapasusubalian ang sinabi ng mga kalahok na pinahahalagahan nila nang buong puso ang Sta. Cruzan dahil naniniwala sila na ito ang pamana ng kanilang mga ninuno na sa matagal na panahon nang isinasagawa ang Sta. Cruzan. Dagdag pa nila, kahit hindi sila nakakapagprusisyon dahil sa sama ng panahon, isinasagawa nila ang pagrorosaryo at ang "torno" kung nais nilang ituloy na ibigay ang kanilang "pabangaw" sa mga bata, kinabukasan kung maganda na ang panahon nagiging dalawang pagkain o "pabangaw" ang ibinigay sa mga lumahok o sumali sa prusisyon, dahil dito, marami pa ring mga kabataan ang sumasali sa prusisyon hindi lamang sa natutuwa ang mga bata habang nagpoprusisyon kundi, marami silang nakikitang kapwa bata na tuwang-tuwa sa mga "pabangaw" na ibinibigay kahit na ito ay napakasimple lamang.

Table 13

Pagpapahalagang ipinapakita ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 21-25

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
21-25 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Tumutulong at nakikiisa sa paghahanda sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan. ● Nagsasaayos at gumagagawa ng Krus at Parol at nakikilahok sa mahabang pagdiriwang ng Sta. Cruzan. Carigara, Leyte ● Tumutulong sa paghahanda sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan at sumasama rin sa bawat prusisyon. ● Nagpapakita ng debosyon sa Birheng Maria dahil ang Sta. Mayorga, Leyte ● Nakikipagtulungan at nakikiisa sa paghahanda para sa paparating na pagdiriwang ng Sta. Cruzan. ● Sumasali sa nagrorosaryo bago simulan ang prusisyon at sumasama rin sa prusisyon. Palo ● Nakikipagtulungan at sumasali sa mga gawain na isinasagawa tulad ng pagrorosaryo, at pakikilahok sa paglilinis sa loob at labas ng kapilya o simbahan ng barangay. ● Nagbibigay ng oras at talento na makatulong sa paggunita ng selebrasyon, at ang paglahok sa misa sa araw ng selebrasyon. Tacloban City, Leyte ● Lumalahok at tumutulong sa pag-oorganisa at iba pang gawain upang maisagawa ang Sta. Cruzan bilang tradisyunal na gawain tuwing sasapit ang buwan ng Mayo. ● Nag-aalay ng panalangin at mga bulaklak sa Mahal na Birheng Maria sa pamamagitan ng pagdalo ng misa at gabi-gabing prusisyon.

Ang *table 3.3* ay patunay sa mga naging tugon ng mga kalahok na nasa edad na 21-25 kung saan kabilang sila sa mga kabataan na patuloy na isinasagawa ang tradisyunal na paniniwala ng mga taga-Leyte sa tuwing buwan ng Mayo. Dito, nailahad ang mga pagpapahalaga ng mga kabataan sa Sta. Cruzan, gaya ng mga iba pang kabataan sa mga naunang nabanggit na talahanayan ay nagkakaisa sila sa ideya ng pagpapakita ng pagpapahalaga sa Sta. Cruzan kung saan karaniwan nilang tugon ay tumutulong sa pag-organisa ng Sta. Cruzan gaya ng pagdalo sa mga pagpupulong kung saan pinag-uusapan nila ang magiging daloy ng Sta. Cruzan sa buong buwan ng Mayo. Kaugnay pa rito, dahil sa kanilang debosyon mula pa sa kanilang mga magulang, sila ay lumalahok din sa panalangin at prusisyon bilang bahagi ng kanilang malalim na pananampalataya kay Mahal na Birheng Maria. Napatotohanan ito ng Camella (2022) kung saan binanggit nila na mahilagang sundin ng nag-organisa ang tamang daloy ng Sta. Cruzan na pinanindigan naman ng mga kabataang Leyteño.

Sa *Table 3.4*, makikita ang pagpapahalagang ipinapakita ng mga nasa edad na 26-30 sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan. Bilang nakatatanda sa mga kabataang nangunguna sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan, hindi mapasusubalian na nananalaytay na sa kanilang ugat ang pagsilbi bilang tagasuporta sa lahat ng mga gawain, tagagabay sa mga

kabataang nag-oorganisa ng Sta. Cruzan at sumasali sa prusisyon kung saan isinasagawa nila ang oryentasyon sa mga kabataan upang maikintalk sa isipan nila kung bakit isinasagawa ang Sta. Cruzan at kung bakit kailangang sumali sa prusisyon. Sila rin ang umaawit habang nagpoprusisyon kasama ang ilang mga kabataan upang sila naman ang gumawa ng tungkulin ng mga nasa edad na 26-30.

Table 14

Pagpapahalagang ipinapakita ng mga taga-Leyte sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan na nasa edad na 26-30

Edad	Paghahanda sa Sta. Cruzan
26-30 taong gulang	Babatngon, Leyte ● Ipinagpapatuloy ang nakaugaliang pagdiriwang ng Sta. Cruzan kung saan hinahayaan nilang lumahok din ang kanilang mga anak. Carigara, Leyte ● Sinusuportahan ang mga kabataan na nag-organis ng Sta. Cruzan sa pamamagitan ng paggabay sa mga ito. Mayorga, Leyte ● Nagsisilbing tagapanguna sa mga gawain kaugnay sa Sta. Cruzan at mang-aawit habang nagsasagawa ng prusisyon. Palo ● Nagbibigay ng oryentasyon sa mga kabataan na lalahok sa Sta. Cruzan. Tacloban City, Leyte ● Tagaagapay sa mga kabataan sa mahabang panahon bilang debosyon.

Table 15

Pagpapahalaga ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan

Pagpapahalaga ng mga Leyteño sa Sta. Cruzan
● Malalim na debosyon at pananampalataya sa Mahal na Birheng Maria. ● Nakaugalian nang gawin ng mga taga-Leyte ang pagdiriwang ng Sta. Cruzan. ● Hinihikayat ang mga kabataan na kabilang sa kani-kanilang barangay na lumahok sa Sta. Cruzan mula sa pag-organisa hanggang sa buong buwan ng Mayo. ● Tumutulong sa pag-organisa ng Sta. Cruzan. ● Nag-aalay ng dasal sa Birheng Maria bago magsimula ang prusisyon. ● Ipinagpapatuloy ang kaugalian na nakamulatan na noong pagkabata hanggang sa pagtanda. ● Dalawang buwan bago ang buwan ng Mayo ay nakikipag-ugnayan na sa mga Opisyal ng Barangay.

Napag-alaman ng mananaliksik mula sa mga naging tugon ng mga kalahok na makikita sa *Table 3.5* ang mga karaniwang tugon ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan. Natukoy ang pagpapahalaga nila sa Sta. Cruzan ay malalim na debosyon at pananampalataya, ayon sa kanila, bilang katoliko ay naipakikita nila ang kanilang pagpapahalaga sa Sta. Cruzan kung saan iniaalay nila ito sa Mahal na Birheng Maria. Upang maging matagumpay ang kanilang pagdiriwang ng Sta. Cruzan, sinisikap nilang mapaghandaan nila ito nang mahabong panahon hanggat maaari ay dalawang buwan bago ang buwan ng Mayo. mahabang panahon ng paghahanda bago pa man dumating ang buwan ng Mayo. Napatunayan din sa mga naging tugon ng mga kalahok, lalong tumitibay ang kanilang pagpapahalaga sa Sta. Cruzan kung matagumpay nila itong naisasagawa sa buong buwan ng Mayo, at kung sakali man na sumama ang panahon sy sinisikap nilang manatiling maayos ang daloy ng kanilang Sta. Cruzan sa buong buwan ng Mayo.

Samakatuwid, bilang pangkalahatang pagsisiyasat sa kahalagahan ng Sta. Cruzan bilang kaugalian ng mga Pilipino partikular sa probinsiya ng Leyte mula sa pananaw, paghahanda, at pagpapahalaga ng mga Leyteño sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan ay tumitibay ang pagsasama ng bawat pamilya kung ipinagdiriwang ng buong buwan ng Mayo ang Sta. Cruzan; ang bawat miyembro ng pamilya, kung hindi man lahat, kailangang mayroong sasama sa prusisyon mula unang araw hanggang sa huling araw ng Sta. Cruzan at hangga't maaari ay maging isa sa mga "torno" o ang magpapakain sa mga sumama o sumali sa prusisyon; at, bago sumapit ang buwan ng Mayo, ang organisasyon ng mga kabataan ay abala na sa pagpupulong, paggawa ng mga parol, at pagtukoy sa mga pamilyang magiging "torno" sa bawat araw ng buwan ng Mayo bilang paghahanda na maisakatuparan nang maayos ang Sta. Cruzan.

5. Kongklusyon at Rekomendasyon

Ang Sta. Ang Cruzan ay bahagi na ng kultura at kaugalian ng mamamayang Pilipino lalo na sa mga Katoliko

na mayroong malalim at matibay na paniniwala at pananampalataya kay Hesukristo at kay Birheng Maria. Mula sa 5 lugar ng Leyte gaya ng Babatngon, Carigara, Mayorga, Palo, at Tacloban City ay napag-alaman na karamihan sa mga nakalap na literatura na sinasabing mababa na ang pagpapahalaga ng mga Pilipino sa pagdiriwang ng Sta. Ang pagtawid sa isa sa pinakamatagal na tradisyunal na kaugalian ng mga Pilipino ay taliwas sa mga nakalap na impormasyon batay sa isinagawang pananaliksik. Pinabulaanan sa pananaliksik na ito ang mga sinasabi ng maraming eksperto kaugnay sa mababang pagpapahalaga na ipinapakita ng mga Pilipino sa kasalukuyang panahon.

Sa kabila ng hamon ng pandemya sa mga Pilipino ay nananalaytay pa rin ang pagpapahalaga nila sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan. Napatunayan ito ng mga Leyteño kung saan nananatili ang malalim na pagpapahalaga nila sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan. Bagama't moderno na ang panahon, hindi maipagkakaila na marami na ang pagbabago sa daloy o proseso na isinasagawa sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan. Subalit, hindi ito dahilan para sabihing mababa na ang pagpapahalaga ng mga Pilipino sa Sta. Cruzan, dahil naniniwala pa rin ang mga Leyteño na kumakatawan sa buong mamamayang Pilipino na sa kanilang malalim at matatag na paniniwala at pananampalataya sa Diyos at sa Mahal na Birheng Maria ay patuloy pa rin nilang tinatangkilik sa pamamagitan ng patuloy na pagsasagawa tuwing Buwan ng Mayo ang Sta. Cruzan. Pahabol pa, nasaksihan mismo ng mananaliksik na hindi nagsisimula ang prusisyon ng Sta. Cruzan kung hindi muna isinasagawa ang rosaryo na sabay-sabay na binibgkas ng mga kabataan mula 10-25 taong gulang na ginagabayan ng mga nasa edad na 26-30 taong gulang. Napag-alaman din sa pananaliksik na mayroong mga sumasali sa pagrosaryo at prusisyon na nasa edad na 1-5 taong gulang subalit mas marami sa kanila ang nasa edad na 6-15 taong gulang. Dagdag pa, sinisikap ng mga kabataang Leyteño na maisagawa ang Sta. Cruzan kahit na kulang o walang suportang ibinibigay ng kanilang barangay at ng ilang miyembro ng kanilang komunidad na kabilang sa ibang relihiyon kahit na ang ibang mga anak o kapamilya nito ay sumasali sa lamang sa prusisyon. Dito, makikita ang napakalalim na pagpapahalaga ng mga Leyteño sa kabila ng hirap at pagsubok na kanilang nararanasan na palaging ang kinahahantungan ay ang matagumpay na pagdiriwang ng Sta. Cruzan.

Samantala, ang pinakahihintay at inaabangan ng lahat ng mga Leyteño ay ang Grand Sta. Cruzan na ginagawa sa huling araw ng buwan ng Mayo. Sa pagkakataong ito, nagkakaroon ng paligsahan ang isang bayan o munisipyo kung saan inaanyayahan ang lahat ng mga sakop nitong barangay. Sa bahaging ito, makikita ang kalagayan ng isang barangay batay sa mga parol at mga kasuotan ng mga napiling reyna, subalit hindi ito hadlang sa malalim na pagpapahalaga sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan, kundi ang lalim ng paniniwala at pananampalataya ng mga Leyteño kung saan patuloy nilang tinatangkilik sa pamamagitan ng taunang pagdiriwang ng Sta. Cruzan sa kani-kanilang lugar tuwing buwan ng Mayo.

Samakatuwid, tunay ngang malalim pa rin ang pagpapahalaga ng mga Pilipino sa pagdiriwang ng Sta. Cruzan tuwing buwan ng Mayo. Ito ay pinaghahandaan nang mahabang panahon ng mga Katolikong Pilipino na kailanman ay hindi na ito mawawala bilang tradisyunal na kaugalian kahit na patuloy na nagiging moderno ang panahon.

6. References

- Argie (2023). Flores de mayo: a tradition of varying colors. <https://aboutcagayandeoro.com/flores-de-mayo-tradition-varying-colors/>
- Bagtas, M. (2012). Values: Mayroon pa ba nito? http://udyong.gov.ph/index.php?option=com_content&view=article&id=768:values-mayroon-pa-ba-tayo-nito&catid=90&Itemid=1267
- Bayan, R. (2003). Flores de mayo. <http://www.2camels.com/destination31.php3>
- Camella. (2022). Getting to know flores de mayo: how and why it is celebrated in the Philippines. <https://www.camella.com.ph/getting-to-know-flores-de-mayo-how-and-why-it-is-celebrated-in-the-philippines/>
- Contrivida, E. J. (2020). Remembering the santacruzán of sea plane uno. <https://palawandailynews.com/feature/remembering-the-santacruzán-of-sea-plane-uno/>
- Corbin, J., & Strauss, A. (2015). Basic of qualitative research: Techniques and procedures for developing

- grounded theory (4th ed.). Los Angeles, CA: SAGE.
- Cruz, J., at Mariano, P.J. (2018). INDIE FILMS: Kasarinlan sa kumbensyunal. http://matanglawin02.tripod.com/isyu05/kilatista_indie.htm
- Diocese of Raleigh. (2019). Filipino community celebrates flores de mayo and santacruzán <https://dioceseofraleigh.org/news/filipino-community-celebrates-flores-de-mayo-and-santacruzán>
- Goleman, D. (1998). Vital lies, simple truths: The psychology of self-deception. Great Britain: Cambridge University Press.
- Gonzalvo, B. J. (2018). Understanding santacruzán and the importance of rituals. <https://medium.com/we-are-kubo/understanding-the-santacruzán-and-the-importance-of-rituals-d82191e3f928>
- Gonzalvo, B. J. (2019). Transcendental may Filipino traditions. <http://www.positivelyfilipino.com/magazine/transcendental-may-filipino-traditions>
- Jacobs, R. L. (2011). Developing a research problem and purpose statement. In T.s. Rocco & T. Hatcher (Eds.) *The handbook of scholarly writing and publishing*. San Francisco, CA: Jossey Bass.
- Jara, R. G. (2018). Sosyo political na aspeto sa pelikulang Pilipino. https://www.academia.edu/30472404/Sosyo-Politikal_na_Aseto_ng_Pelikulang_Pilipino
- Missosology. (2015). The santacruzán tradition. <https://missosology.org/regional/philippines/20106-santacruzán-tradition/>
- Pascual, J. (2023). The santacruzán festival. <https://artesdelasfilipinas.com/archives/23/the-santacruzán-festival>
- Philippine Embassy. (2018). Filipinos in germany celebrate the santacruzán. <http://philippine-embassy.de/2018/05/31/filipinos-in-germany-celebrate-the-santacruzán/>
- Primer. (2016). Understanding the santacruzán. <https://primer.com.ph/tips-guides/2016/03/30/understanding-the-santacruzán/>
- Sea Junction. (2017). A celebration of faith and tradition in the Philippines. <http://seajunction.org/gallery/glimpses-of-southeast-asia/santacruzán-procession/>
- Seasite. (2017). Flores de mayo at santacruzán. http://www.seasite.niu.edu/tagalog/cynthia/festivals/flores_de_mayo_at_santacruzán.htm
- Social Marketing. (2022). Stacruzán in the time of pandemic. <https://ncr.dswd.gov.ph/2022/06/sc-santacruzán-in-the-time-of-pandemic/>
- Soliven, P. S. (2016). Preserving the santacruzán tradition as a prayer for peace and unity. <https://www.philstar.com/other-sections/education-and-home/2016/05/04/1579847/preserving-santacruzán-tradition-prayer-peace-and-unity>
- Van Manen, M. (2014). Phenomenology of practice: Meaning-giving methods in phenomenological research and writing. Walnut Creek, CA: Left Coast Press.
- Vivas, D. (2022). Where have all the ‘Santacruzán’ and ‘Flores de Mayo’ gone? The Santacruzán now being held as a pageant is an indication of how the Catholic Church has been losing its grip on the faithful. <https://www.licas.news/2022/05/31/where-have-all-the-santacruzán-and-flores-de-mayo-gone/>
- Wa-Mbaleka, S. (2018). Writing your thesis and dissertation qualitatively: Fear no more. Silang Philippines: Oikos Biblos Publishing House.
- Wa-Mbaleka, S. (2019). Student advising in qualitative research: Fear no more. Silang Philippines: Oikos Biblos Publishing House.
- Yin, R. K. (2015). Qualitative research from start to finish (2nd ed.). New York: Guilford Publications.